Vasárnap. 116. Szám. November 13-kán, 1859.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLAS: Óvár, Vizi-utcza. 291. szám, alsó emeletben

Megjelen a hap hetenkint kétszer, a. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ára évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdij. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kesztetik.

KIADÓ-HIVATAL: Kőspataka, SZEIN J. könyvkereskedése.

(D) **Szemle.** A századok mélében érlelődő nagyobb eszmék csaknem mindig az állodalmak nagy megráskodtása, véres forradalmak által vivják ki magukat; szerencsés sek azon nemzetek, melyeknek nem a megváltói szerep jut, de mint hivei és felfogói a változó század szellemének, alkotmányos fejlődés által honosithatják az érvényre jutott világeszmét.

A világszellem ellenállhatlan erővel halad a maga utján, s a reactio csak gátolja azt, de meg nem akadályozhatja, sőt gátlása által csak azt eszközli, hogy az azokon áttörő eszmék annál erőteljesebben, annál feltartóztathatlanabbul rohanjanak előre.

A tizennyolczadik század rationalis bölcselete, mely az ész ridegsége által megtámadta volt a szentségeket is, magában egy magvat hordozott, mely akkor is megmaradott, midőn tulhajtásait a század véres kitzdelmei és a legitimitás fogalma megtörték; ezen mag volt az emberek egyenlősége.

De e magában szép eszme a durva és miveletlen tömeg hatalmat állitá elotérbe, a czzal a lázadásokat és pénzuralmat, s ezeknek nyomán a szamoráskaszt vetö legelőbb is ünmaga ellé gátul; a tizenkilencedik század feladatában áll megfejteni az eszme tiszta értelmét, miszerint az ember csak nemesitett értelmében egyenlő, egyenlő a mivelteség, becsület, ész- és más nemes tulajdonai által; de az egyenlőség nem azt jelenti, hogy a sertéspászitor dolga le kürtjét, s a helyett királyi palczát álmodozzék kezében. Az emberi egyenlőséget az ő isteni tulajdonai határozzák meg, s a tömeget a legdemocratiabb államban is a magabéli eszmek, magasb mivelteségnek, a tiszta jellemnek kell vezérelnie, hogy az állam fogalma nem létezik, s a társadalom örökös pórhadak s pártcsaták Augias istállójává váljék.

Midőn a század dogmája, az ember egyéni jogosultsága gát kiliasztáza, ünkénd alitt elé egy nagyobb, egy szentebb individualitás, a nemzet jogosultsága.

Azelőtt történelmünk kifejlett nemzetségek mellett hosszas szolgaságban sinlettek egyes népek; de az európai jobbágyrendszer alábvétetvén, s az egyéni méltóság helyreállittatván, minden egyén, s egyenesben minden nemzet belépett a jogok sánczai közé, és igy mulhatlanul kezdetét vette a nemzetségek küzdelme, mely egyelőt nem nyugodhan hanem egyszemmel kelettet is megindult; a mi annyiban volt természetes, hogy a nyugoti birodalmak compact nemzetségből alottak; inkább csak az egyéni jogok elvétnyét kellett kiküzdeni, s nemzeti jog nem jöhi kérdésbe; csakis Olaszországra nézve, s ott is csak uralkodókkal szemben. Keleten a heterogen elemekből álló birodalmakban az egyéni jog kiküzdése a nemzeti jog kiküzdésével van összekötve, s a kiegyenlités azért követi igen komoly meglomolást, mert ha a század meg az egyéni egyenlőséget is kivivta, most annyival inkább eltölt annak idéje, hogy egyes nemzetségek felett más nemzetség uralkodjék, a tőle akár nemzetiségi, akár egyéni jogait eltulajdonitani kiválnassa.

Ha most az illők ujabb mozzanatára tekintünk, ha közelebröl Napoleonnak a szamoráni királyhoz intézett levelét is megtetöljuk, ugy látjuk, hogy egy oly rendszer kezd a régibb centralisaló rendszer helyett érvényre jutni, mely Európában Svájczot, s a németbirodalmat eddig jószerencsével tartotta össze, s mely kcsibb kulcsává vaggyis inczből bányadjavát szolgáltatik a vegyes birodalmak mozdonzgilep leonbő kielégitésének. De a tiszta confederatio rendszere a vegyes népekből egy korona alatt álló monarchiákhan meg most éppen oly kevésse látszik biztosnak kitl lá- mudások ellen, a mily kevésse biztos a behunyolam érelkeben ily népekneil a merev centralisatio.

Miután két kolossalis hatalom, a szláv és latin, összesitett nemzeti erőben álli eszakon és nyugaton, a vegyes nepekbol álló nagyobb hatalmak, vagy az approbi hatalmakbol confederalt birodalmak erejé és sztja szükségesnek látszik az európai mérlegben. Ezen fellogásnak kivetkeménye az, hogy Törökország, Dánia sat. fenntartását az európai hatalmak szükségesnek látják. Ennek kivetkeménye az, hogy Németország megszűnik a tiszta confederatio lenni, s az egyesülés szoritani, s magát a jövöre egyesülése által erősiteni; innen van, hogy Anglia Olaszországban is nemesak confederatiót, hanem Victor Emanuel alatt lelhető egységet óhajt.

Ez ugy van, s ez a jövő szép mozzanatai kifejlett állapotban a vegyes birodalmak megmaradása szilárd támaszt tiszatán a belső alkotmányosságban lelhet. Mindezen birodalmak koronás uralkodói oly népek feletti uralkodnak, melyek saját közvetlen nemzetségöket számban is felülmulják, mondá ezelőtt egy alkotmányos mult. Itt az egyesés kapcsa csak az alkotmányos hűség és a dynastiens érzés lehet, s e mellett a nemzeteknek bensö megelégedése.

Azért azt hiszszük, hogy Törökország uj miniszere Mehemed Hiszrejt, aligha hálatlanos mra tört, midőn a porta vegyes népit birodalmában egy centralisaló rendszert akar alkalmazni, a mint erről konstantinápolyi levelezőink értesit. Merev centralisatio csak egy közös nemzetségnél lehet, azt egész Európában egyedül Franczioarszág produkálta meg: látunk annak is, mi lett következménye mostanig, s talán még ujabb következményeit is megérhetjük. Centralisalt birodalomban legkönnyebb győzzie végre a partikulaszmok.

Ellenben érvendeni lehet azon, ha a vegyes birodalmok a merev centralisatiónak szemére fölkeszetésnél az alkotmányos és az egyes nemzetek genius szerinti igéreit utjat tartjak. legbátrabbnak. A birodalmak egységét a nyelv egyezése és az erő tartja fenn, s a partikulaszmok egyéni nézetünk és felfogásunk szerint az erő nem pedig a szinezet egysége, az utóbbi az aesthetika körébe tartozik. Erőt pedig csak azok fejthetnek, kik sem ehenzek sem szonujhoznak hanem ki van nak a Téglrive. A tröm nem lehet egy czélnak képezni, melyet okvetlen egyalaku oszlopzat kell hogy fenntartson a közület szerint: fenntartja azt mentéjében a magyar, frakkjában a német, kabátjában a cseh, mert oda nem az öltözetek, hanem a vallás vagyis az erő egysége szükségelteik.

Mindenik mostan fennálló birodalomnak oly történelmi alapja van, melyre politikai czélyivel és igazságszeretettel nagy jövőt lehet pénzelni. De e czélra két uralkodó jelszavat kell egyesitenü „unitis viribus“ „fiat justitia.“

— Erdélyi gazdazági egyletünk f. hó 7-én tartott rendes választmányi ülesében, a titkár azon örömhirrel lepte meg a választmányt, hogy a magas kormány a választmány felszólalása következtében a helységéjlójárságokat és utlelnyügyelőket azonnal utasitotta a maszka fülvés kiirtására, a mióta is a választmány köszönetet szavazott. Ugyanez alkalommal vette a választmány Thaor P. moeglini juhászatáról a jelentést, hogy az ottani tőrzsnyájból 1857 apriliben és májusban született 200 db. anyajuh és 63 db tenyészkos kerül a hó 13-tól fogva eladás alá, a mit a választmány közzé tenni határozott. A tübbi határozatokból a gazdaközönséget még a következők érdeklik: 1) A gyümölcsészeti szakosztály ajánlatára felkuld a választmány Siebenfreund János ungy-szombati hires pomológ bazámlinak, és a hobenheimi gazdasági gyümölcsfavegyészet igazgatójának egy-egy meglehetős teljes gyujtemenyt hazánk sajátságos nemes gyümölcsfajaiból, a melyeket Nagy Ferencz kezelő titkár ur, ismertetés végett állitott össze, és Siebenfreundtól megszerzi az eladóval tett 50 fai pulyi tőrzsre nevelt almafái teljes gyujtemenyt anyafáknak. 2) Elhatározza a választmány, hogy az egyleti szőlő metszése utan az idén csetl fiatal vesszőket ingyen osztaja ki azon szőlős gazdáknak, a kik belőle kapni akarnak, az egyleti iskolaban megtörtent egy nachany mázsa répát és csicsokát eladóvá teszi mazsajt 30 ujkrjával. 3) Utasitást kuld a választmány Nagy János titkárnak, hogy a tél folytán Brüsselben tartózkodván, igyekezzék magának alapos tudományi szerczsei arról, miben áll Lasan franczia vegyész azon uj találmánya, a mely szerint a legkörnyéki ammoniakat vizbe fogván fel, e vizzel nélkülözhetövé teszi a trágyát. 4) Havas József tanácsos ur Pesten jelentvén az egyletnek, hogy kadarka vesszőket sajti szőlejéből kuldhet czirét 6 pirtjával, portugaliai piros (Oporto) vesszőket is szeretnére jó forrásból czirét 10 forintjával, miután e szőlők a legjobb piros bort adó szőlők, az utóbbiak még azon kivül kora érésökkel is ajánlják magokat, a választmány czennel felszólitja mindazokat a szőlős gazdákat, a kik ily vesszőket szándékoznak kapni, hogy azok megjelentek e hó végéig Nagy Ferencz kezelő titkár urnál. 5) Miután az operfatenyésztésre kitüzött dijra még eddig nem jelentette magát elég versenyző, a választmány jónak látja a bejelentett határidőt meghosszabbitani f. évi December 15-ig. 6) Bejelentések hasonlókepen Nagy Ferencz kezelő titkár urhoz intézendők. 6) Végre elhatározta a választmány, hogy a jövő évben ismét e lehető legnagyobb kiterjedésben beállitja a mesterségos takarmánytermesztésre szolgáló kisebb czélt, és erre nézve megkértetik Paget János tagtársat, hogy szándéka vett közelebbi augoloz-

---

BORONKAI MARGIT

Történeti regény.

(Folytatás.)

Anna szilárd és hősnőies fellépte által a nő-társaság szivében a remélet éltatározottsága vallotta fel. Egyszerre felzudult az egész társaság az ijedelem tétlenségéből, gyorsan szaladgaltak vegye a szobákon, forróvizet, olvasztott szurkot és olajucsuiket szerkesztek kezeikben minden felhasználhatókat elő és iti eszközökkel felfegyverkezve haladtak fel a falakra, bol már a férfiak verejtéke és vére hullott a valságos munka alatt.

— Tűzzel fel a kapukat — hallatszék Horka Milos kiáltása — ha megajátok magatokat, csak becsülletes requisitiót tesztünk, ha ellentálltok továbbra is, e kastély rontjai kő lesztek eltemetve a mennyien csak ott vitézkedtek.

— Ki jogositott fel rablóhadak, hogy a békés polgárokra tűrjetek? — kiálta le Jármy — fávozzatok falaink alól, vagy a magyarok lécére, itt hagyjátok mindegyig fogatokat!

Alig végzé szavait Jármy, Horka Milos puskája dördült reá, szerencsére roszul czélzott a dühös vezér.

— Rosszul lövél nyomorult! — kiáltá Farkas pisztolyát a vezetőre irányozva; de ő jobban lőtt mint amaz.

Horka Milos czélzése még dühösebbé tette az ostromot, sitrü puskatüzelés vette ismét kezdetét.

Adá e pisztoly, megtöltöm én miálatt te lösz, s a fürdőhonokat visszaveted — szólt Farkas Miklóshoz egy szünő nél lang, a az ifju elbámulva látta Horváth Annát körében, ki azonnal nagy ügyességet és bátorságot tüntetett ki a fegyverek töltögetésében.

Margit szinben hanyag ügyességgel gédkezett Jármy mellett, mig a többi nő forró szurkot s gyantás égő folyadékot öntözé a támadókra.

Boronkay egy fölcsérés puskával, vagyis inkább kézigyánval sitrüen kartécsolt a tömeg közé, fegyvere akkorákat dördülvén mintegy mozsárágyu, s mindenünt szerczelt és sértő aprósagokkal megtöltött ölbeloi nek vecs sebet osztván az ostromlók között.

— Anna! kedves hölgy! — szólt Farkas Miklós bajló segédjhez; ne tedd itt kocz kára drágu eltedet, miket ugyeni fog az Isten, hogy e kastélyt megtolmazzuk, de mi lesz ha Annát veszély találja. Az olom gylónak nines szeme, hogy meglátván szépségeiet, ne kivánjon neked Artani.

— Itt akarok meghalni veletek — szólt határozottan Anna.

A lövöldözés keményen folyt, mignem végre az ostromlók tömegnek sikerült megrohanni a kapuit, áthidalván a kastély sáncczárát, mely nehéy nyi szélesen fogta körül az épületeket, s melybe a Maros medréhol nem kis mennyiségü viz volt levezetve, nagyobb mélységet képezvén, hogysem uszás nélkül átgázolható volt volna.

A valódi és komolyabb ostrom még csak most kezdődött; igaz, hogy már mindjárt a viadal kezdetén, a mint emlitettük, sikerült nehány rácz és hajdunak átuszva a várasczokat, létrát venni a falakra, de a kaput még megkötzéltiniök nem szabad, az átuszás esetében lőfegyvereik hasztalanakká is válnak volna, de a bajon már segitettek, a Marosról egy bajóhidat, ugyuevezett „komp“ot sikerülvén felfedezniök, kérczkötelekkel, a melylyel biztos utat hidaltak magoknak a kastély kapujához.

Hevesen kezdék rombolni a kaput, s a bemlevolk helyezte a legkomorabb valsághoz közelitett. A kapu nem sokára repedezni kezdett, vastag gerendái omlottak, s az ostromlók betörésre rést engedtek. A bennlevők aggodalma betöpontra hágott, a vár nyilltérén tüzzesz ellennek sikerrel ellentallani lehetetlen volt.

A nők is résztvevén a viadalban, a helyzet veszélyes alakulásának teljes öntudatával birtak.

— Jármy! — szólt Margit — nem tudom e pisztolyt felesavarni, oly erőt igenyel, a kezem ugy remeg, kérlek könyörülj rajtam s lőjj agyon, oly gyáva vagyok, hogy öngyilkos sem tudok lenni.

— Mit akarsz az egekre Margit? — szólt Jármy szerfölötti zavarral, melyet résztnt Margit fontos kérése, résztn a legvalásgosabb helyzet elégé indokolt.

— Nézd nem már törnek be ők. Ily élettelenségnek szembe a hölgynek joga van az öngyilkossághoz.

— Esedezem Margit! várj az utolsó perczre.

— S ha te addig elesel?

— Vedd e gyürüt, fejében egy adag méreg, ez megmenti ha én tovább nem védhetlek.

E felfedezés Margitot megrenettette.

Ezalatt a mint látszott Anna is hasonló elhatározásnál állott, vagy tán az utolsó esthetőség fölett már elére is volt szó a hölgyek közt, mert Anna kezében el is dördült a pisztoly, s ha Farkas a csatatzy közöttt is mindvégig a legélénkebb figyelemmel nem kisérte volna a hölgyet, s az elhatározás e komor perczében is a pisztolyt fel nem ütti, ott halt volna meg a bájos bretonkanyv.

— Miért gátoltál — szólt mély keservvel a hölgy, — nem vagy barátom, nem gondolod-e mi szu sorsunk a vadállatok közütt?

Farkas megragadá a leány kezét, s szakadott vele Margithoz, s kezen ragadva őt is, az erőtalált nőknek s gyy hi apródjának czélnak értésökre adta, hogy sietve kövessék őt.

Gyorsan haladott mozt vezérelve az eremülk kis társaságot, a kastély azon szárnya felé, mely a Maros partján feküdt.

A várfalon áll kisded jutót tárt fel, melyen át a folyamból a kastélyba szükségelt vizet szokták szállitani. Áttekintett a nyilason, de egyszerre indulatosan kiálta fel: megálljatok szivanyok! hová futtok csolnakommal? megáljatok, vagy lelünk.

Látva az ifjú, hogy szava a csolnakosokat meg nem téritü, utánok lött, de sikertelenül, s a Maros szinén a csolnak villámgyorsan repült át a túlparti berek felé.

A csolnakon fül meglehetett ismerni beköltözött fejével Tóth Jankut s nehány társát, kik lest állani jöttek a csata szinterére, talán hogy a lelöletek ki és elrablásban másokat megelőzzenek.

— Hölgyem! — szólt kimondhatlan zavarral Farkas Miklós — ugy csolnak szokott itt állani, melyről a esélyés rendesen vizet merit. Végmenetéknél e csolnakra szándoltam, melyen bizvást kirazgalhatom vala nagyságokat a vesztes csatából. Bizonyára, ostenes csapás, hogy ez utolsó vedészőz is el van rabolva. De még nincs minden elveszve, az ostromlók törnek be a kapukon, végső czélszerűséget meg vásárszerint ölcet. Mi harczolni fogunk vagy oth halni mind, s inkább ott halunk, akkor akkor kedves hölgyeim! e folyam vize mely... benne tátong a halál, s az megemeli minden hölgyet a megyalázztatástól.

— Hála Istennek, igy mentve vagyunk! — szólt Anna és Margit csakhem egyszerre, s a többi ölelen kapkodó nő közt ott állott a két szép hölgy, hideg s fehérem mint két szép római szobor, miálatt Farkas Miklós magokra hagyva a nőket, a csata tüzébe rohant.

Az ostromlók megvirtak a kaput, berontanak az udvarra, s a várbelek már csak a folyosókon tarthattak fenn magokat, fölszaggatva a lépcsőzetket, s keményen tüzelve alá a szabad ablakzafokról.

— Mit látok annott a túlparton! — kiáltá megrémülve Margit, — egy kaput az ellenségés szereből. Fel vagyunk fedezve. Im a vizbe ugrat, s sebesen úszat egyenest felénk tartva. Mit tegyünk?

Mielőtt ő kezét rám teendi, a Maros hajlai fognak eltemetni — szólt Anna.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Egyetemi Könyvtár © Szolnai Ferenc - BCU Cluj-Napoca.

szági utjában sziveskedjék az oti divatozó takarmányfelek magvaiból az egyszer s egyszer kipróbálva való mennyiségot megszerezni, és gazdasági észrevételei avatott tollával okulásunkra irásba foglalni. Ezek után a gyülés elosztott.

Konstantinápoly, okt. 23-kán 1859. — Miióta Kuprázlu a kormány gyeplőt kezébe ragadta, nagy sürgés és forgás van a fényes portánál, a követek, a tolmácsok, a főállamhivatalnokok folytonos látogatásokat tesznek, s tanácskozásokat tartanak; az uj lövezér gyakran megy a nagyur látogatására, azt mondják, hogy nagyszerü reformok vannak tárgyalás alatt, melyeknek czélja a népet megnyugtatni, s Törökhonnak egészen uj kormányzati rendszert adni; egyáltalában Kuprázlunek erélyébe, (ki már harmadszor volt a fövezéri székben) egy a magyar mint a nép szemében nagyszerü helyzetnek, s sokszor hallottam jóbarátnak Párisban örvendhetnek; mert tudva van, hogy Kuprázlu a francia befolyás embere.

A Dunafejedelemségek kérdésének gordiusi csomóját a beratok és protocolumok mellett a lépesek fölötti szakadás alkalmi felrázott nép megismerte jogait, s egyáltalában holmi „neuze semmi, fogd meg jól" fele protocolumi karkituráknak nem engedi magát elaltatni; eleinte Kuza körül sereglett minden honfi, s szavára kiöbölt minden párt, mert Izenne egy hunszabadítót, egy uj Vasilingotot hitte; s mert ezen szavára vártak tőle, s mert ő igen keveset tett és tehetett: éppen oly hamar elfordult tőle a néphizalom, a mily rögtön az unió varázssava hozzá kötte azt; s most Kuzinak éppen azon part, mely ötet ujnott Cincinnatusnak fölkeresve ismertette magányában, a s halalomra emelte, — a szabadelvu, a nemzeti párt, lett legdühösebb ellenségévé, s a nem rég dicsöltett Kuza ellen a szabadelvi lapok oly lenyegető szemrebinyásokat tettek, hogy a Kreczulesku szinén hizalmat vesztett minisztérium egyszerre 3 lapot tiltott be, s azon este, midőn ez közlumésra jutott (f. hó 11-ikén) falragaszok hivták az igaz és jó hazafiakat a Bossel-terembe megjelenni, hogy a kormány ezen önkényes tényege ellen óvást tegyenek. — Következő este 400. gyülteb összes az emlitett teremben, s az utczákon és térekben nagy néptömeg, mely le a kormánynyal, le a miniszterium val kiálásokat hallatott. A kormány ezen fenyegető demonstrationt értesulve mindenféleül katonasagot dilitott fel, a kövirszekat lovassag foglalta el, a Cotroceno domban egy mutatták tátongó szájaikat, melyek mellett fustölgő kanócznkal állottak a tüzérek; Kreczulesku háza ellen, 200 gyalog, s a Bossel-terem előtt nagy csapat lovas darabont állitatott fel. — A rendőrök fölszólitásra, hogy szétoszojjanak füty, és sérlő kiáltásokat felevon a nép — a katonaság merszebb volt, s szétoszlatta, a katonaság szuronyt szegezve rohant a Bossel-terembe, s a tanácskozó honfiakat csekély ellenállás után szétütte; 12-én a vezetők közül tobbnyire néphiviselők s hadnagy Iszai legmegjegyb jutalmat mint Hosefaki, Hayarcsku, Geretz, Brazianu elfogattak. A város katonalag megszálatott, s számos elfogatások történtek. Tudósító azt mondja, hogy az ingerültség oly nagy, a szenvedélyek annyira tulcsigáztak, hogy fétul lehet, hogy a szétfejedelemségek egy véres polgárháboru előestéjen állnak. *)

Okt. 26-án a dolma bakcsei palotban rikiáb tartatik, a rikiáb pedig oly rendkivüli tanácskozás, midőn a nagyur miniszterekek, főállamhivatalnokok és fizadan Effendi hazafiakhoz hivat, hogy birodalmi fontosabb kérdések felett czélszerü értekezéseket tartsanak, hogy tervbe vett rendszabályok, törvények megvitattassanak; jóllertesult egyének azt mondják, hogy Kuprázlu a centralisation nagy czélnak harczolta fel.

A Brusza és Edrine nevet viselő két gőzös fregát tegnap érkezett meg Angolhonból, még más 8 van érkezendőben, azok a feleslegtengerészet torok flottiát alkotandják (a párisi egyezmény értelmében.)

A „Moniteur de l'armé"-ban Shamylról és családjáról igen érdekes adatokat olvastam, s mivel nem kétlem, hogy mindenki, kit ezen hős nép a nagylelkü vezére érdekel, — ezeket érdekkel olvasandja, közlem.

Shamyl egyetlen fiával utazik Tombowski, Bartiansky segédje kiséretében; családja többi tagjai Temir-khan-Shurába dagestan-kerületi fővárosba) vitettek, hol a czár hatáorzatáig maradni fognak.

Shamylnak három neje van, kétfiu és három leánya, idősb fia meghalt. Ezen fiatal élete egész regény. 1835-ben az oroszok véres harcza után beveiték Anuhó erődöt, hol a proféta vezér akkor lakott; Shamyl sikerült menekülni, de idősb fia Desamal-ed-din, ki akkor 9 éves volt, s daczára fiatal korának orosszai bátorsággal harczolt — az oroszok kezébe esett. Shamyl igen levertje ezen esemény, s szeretett neje Patimate (Desamal-ed-din anyja) három hónap múlva meghalt. — Az elkeseredett lelki utya második fiát Khazi-Mohamed a vezetőnek mecsebe vezette, s megesketé, hogy mihelyt 20 évét elérendi, testvére kiszabaditására mindent elkövetend.

1854-ben julius 5-énkazi Mohamed eskütjéve hűn 3000 harczost maga mellé vevén elindult testvére kiszabaditására, a varatlanul beutvén Georgiába a tisnodalok várát meglepte, bevette, s Tchavtchoadzi és Orbeliani herczegnőket (Xi. György az utolsó georgiai király unokái) elfogta; ezek szabadon bocsátása fejében Shamyl testvérét a Dunafejedelemségekszerződési tüzte ki föltételul, mire a czár reáállván, Shamyl első szolottje 1855. márczius 11-kén visszatért a Kaukazusba.

Dzsamal-ed-din a czár rendeletéhöt igen kitünő katonai nevelésben nyert szép szakaszt vezetnek az orosz hadseregbe alkalmazva, s e mellett szerelmes volt egy előkelő czaládleányába, de a honvágy s a szabadság szava erősebb volt szerelmével, s ő visszatért atyjához, de hal hónap multa szerelmi bú lifejlesztette szárazbetegségben meghalt.

Shamyl fényes sírt emeltetett a Vedeni mecsetben, melyre a korábnak egy az atya és fiui szeretetét tárgyaló versét vésette; Dzsamal-ed-din atyjának reménye volt, ő Shamyl kedves nevelőjétül, kinek neve most is viselte, oktattatott a szulptani tanban.

Shamylnak Patimálétól még más két fia volt, a már emlitettek: Khazi Mohamed (most 24 éves) és Mohamed Shabi (most 19 éves). — Ugyanezen szép és nevezetes nőtől két leány a 19 éves Napizete, és a 17 éves Patimete.

Shamylnak mostani harmadik neje van, az I-sö Zaide (kedvencz lanitója Dzsamal-ed-dinnek leánya) ettől egy 12 éves leánya született, kit Najavatélnak hivnak, 2-dik neje Shuanet (örmény eredetü) kitől egy anyja nevét viselő 5 éves leánykája van. 3-ik neje a 24 éves ex gyermekei Anicza. Shamyl nejei és gyermekei mind kitünően szépek

Shamyl igen egyszerüen élt, minden fényüzés számüzve volt lakóhól, harczról szabad idejét népe kormányzása és tanitása forditotta, családja körében a korán olvasta és magyarázta, igen szerette a gyermekeit s fáluhan szórolnoki, hol szabadságot és vallástárgyazó beszédet mindig naghatásuak voltak. O. B. —

Pest, okt. 28-án, 1859. A tegnap végbe ment Kazinczyünnepelynek helybeli lapok által közzétt leirásához semmi hozzátenni valóm nincs, s azon is csak azt kivánt volna, mely 4 pírt részvény mellett az „Európa" vendéglő nagy termében tartatott meg, kivánunk némi, Erdélyt közelebbről érdekelő részletek érintésével emlékezni. — Az ebeden kétszáz embernél több volt jelen, a főváros és ország fönemeseiból, irók- és müvészviláglból s egyéb czélszerü egyénekbőll. A második tal után Desewfy Emil, mint a lakoma elnöke, felállásra szólította a közönséget s poharat emelt császár ő felségéért és az egész császári házért. Erre Szentkirályi Móricz barátkozy indulót játszva, mely lelkes tapsokkal fogadtatott. Majd Deák Ferencz, Szécheny Istvánt, a kiné hagy hát élettte, s vele az egész vendégsereg harsány éljenekbe tört fel. Néhiny percz múva Török János felállott, s kijelentette hogy e inlösszöntés a grófnak márta viroztatott. E jelentés átvillanyozta a jelenvoltakat.—Tobban is szólottak. Erdély részéről Medgyes Lajos mondott egy rövid de velős és szellemdus fölköszönést. Emlitette azon benyomásokat, melyeket Kazinczy erélyű ujjaiban érezett, Kazinczy, kit a nemzet a jelen ünnepely alitná a szentek sorába igaznak — s hogy kereste fel a tehetségeket a palotákban és szalmafodelek alit. O volt, a ki az irodalom közös kincsében a kél testvér-házát szellemileg legelőbb egyesitette. Innen folyólag e szellemi testvériség, és közremüködés alitásának szükségét irtitette pohará, a gyülekezet lelkes éljenzése alitat kisértette. Vége Deák meg egy imádságra hivta fel a honfiakat. „A lakomának vége: imádkozzunk. Nekünk most sok egyimádságunk lehet: éljen a haza!" A közönség megfelelőleg meg egy szakogó éljenzen tört utat magának, s avval a gyülekezet a remzeti szinházban tartandó diszlodásra sietett, mely $^1/_2$ hétre más ünnepélyes nemzeti ruhába öltözött, roppant számu közönségül volt telt. Tóth kálmánné Feleky által fölszózsan szavalt s erőltetett meneta verse hidegen hagyta a közönséget, ellenben Tompa dalra tett költeménye nagy benyomást tett, s Vörösmarty „Áldozat"-a mindvégig hatassal adatott.

Marosvásárhely, okt. 13 ügye. — A kiállitás fügezlja volt, nagy fölelet folyott elbonczolgatásai felett. — A gőz hasznos, haladatos oly gyumölcs fajok tenyésztesenek, szaporitassanak, melyek izlés és gazdászati szempontból is különösen és biztosan ajánlhatók; e vegett a gyümölcsbiráló, viszgáló bizottmány egy gyümölcstermesztő szerkesztett a tenyésztese leginkább ajánlható honi és ismeretes és kurtelujabbi jegyzetkisérettel, hogy azokból oltógak kölcsönösen hol találhatók. A lajstromot evenként kiigazitva, bővitve mindannyiszor kinyomatni erős szándokuk.

Az egyszegre nevre a gazdászgi-egylet fölkeretik, hogy a különféle gyümölcsfajok vidéki elnevezését egy megállitott névre visszavinni lehessen, azoknak ismertető, megkülönböztető szinek, alakjok és tulajdonságokat rendszeresen megállitani meltóztassék, hogy ezek alapján az egyformasságot bár megközelithessuk.

Szellemi hasznait illetőleg, jelesett lelkünknek találkozni azon férfiak arczaival, kiket ugyanszon nemes szenvedély fogalkodat, s hi kunnak polgadnak, önfeláldozatokat hozó, s földet kő unokák számára áldotta, gyümölcsszóvá kivánjak tenni. Mennyi eszmecsere, tapasztalás volt e tárlaton kölcsönösen közöive, mennyi apró, jóizü dolgok történetet hallunk ellenszélni. E találozásokra kedvesen fogunk visszaemlékezni s meg sokat emlegetni a tartalmas mulatságokat, melyeknek szépségét egy Dr. Csiki téli fehér kalival alitnak, egy gr. Bethlen astrakámi almájat, egy gr. Lázár Móricz őszi piros kalvilját. Mily ugyszerettetett rakta ki Dániel almát, mi lelkesuit örömmel jok az ős szőlőtőkét a tartalma, mily tikosan szólott Nagy Ferencz és Tisza e diadalmakon. Szava F.

Algyögy, okt. 25-kén, 1859.— A rablókra és gyilkosokra a szászavaros kerületben rögtöntélőszék van felállitva e hó 26-kától kezdve. Az elfogott 17 rablókból, három nem tartózva a rablókhoz, el van bocsatva, három pedig 1849-ben czászárti hivatalnok

*) Ellep József nagyasztott országos k. alispanjtól is e nemes szenvedélyének lett áldozata, oltás alkalmával egy lérfiról leesvén lábra kitörött, mely kétsés halálát okozá.

— Igaz! igaz! a halál megment — mondá Margit.

Vajha megmentette volna szegény bölgyet!

E jelenetnél egy kevéssé állapodjunk meg, s hogy cselekményeink ne csak mint egy „Deus ex machina" álljanak el, kisérjünk figyelemmel egy a kastély vágasos helyzetén kivül álló vendégszi közöl az ostromló szerencsétlen jó sikerrel elébbálott egyénséget.

Lippay Balázsénak a mint már emlitik, szerencsésen sikerült átusztatnia a Marost, s a nemujye csak az általa igénybevett rácz hő ereje engedé, valoban lóhalálban rohant Nagy-Enyed felé.

Teljes biztonsággal, mitsem figyelve a mellékutakon haladva, a Szamos-hidhoz érve sürü mépszegének felgerjeszteett kandiságára, s a bizarrsága mellett az átázás miatt is sajátságosnak vallt öltözködése által magára vont kedélyes észrevételekre; — haladott egyenesen egy mellékczigánban álló emeletes épülethez, hol leugorva a lóról, s saját sorsára bizva azt, sebesen haladott fel a keskeny lépcsőczeten, s nyitá be egy férfiasan butorozott szobába.

Ne hadonázz a karddal a puszta légben Lodi uram, jobb foglalkozásra utasitalak, hol meglehet, hogyha paczarvasat fogsz hatni, emblyádot igenybe hatod! — szólt Lippayné a mint a terembe lépett, hol egy szálas s igen daliás fiatal férfu éppen kardgyakorlattal tüze unalmát.

Az égre asszonyom! kegyelmedtől mindenütt összeverzet alj szerencse. Mi jó ügy hozta e városba? — szólt a fiatal ember, szablyáját egy magas asztala helyezve, melyen szétszórt rendetlenségben pisztolyok, szablyák, handzsár s hadi öltözék valának halhatók.

— Sietve jöttem, ki vagyok fáradva, röviden szólhatok. Uram! csapataid megtámadták Boronkay apahidi kastélyát, s kétségbeesett harcz foly közttik s a vétlók közöttt.

— És mi csodálatos van ebben? — kérdé némi egyszerü bámulattal a férfu.

Semmi különös, de a leglovagiasabb erdélyi családé és ifjusag élte van hátrálva, kiknek is inkább elemet mentősünk egy egész élettel tartozom. Esedezem uram, ha valaha sajátt vagy férjem kölcsönös szolgálataira számitani akarsz, esedezem uram siessés lóhalálban és elfed azon kastélt az ostrom alól.

Helytelent kivánsz asszonyom! — szólt Lodi, — és úgy hiszem nem lesz kedvem kivül tudomásu nélkül nagy szerencsétlenséget az ostrom nines hiremen kivül. Régóta szemt szurt a fövezér előtt is azon fenyegető bizonság, mely közt magokat e lázadozó orszag legfurcsabb fiai érik az apahidi kastélyban. Ez bizonyos! — szólt a férfu s a magasb figyelmeket, habár a vár ura a rauvasz diplomata eleg furfangosaggal tudta minőig elsimitani a körülötte tornyosuló gyanut.

— Eh uram! ily alsóosztás mitsem ér, itt tettre s nem beszédre van szükség. Tiz meg tizezerből álló fegyveres crejével a fövezér mnn jöbet agodalomba akartál felelt, a mit tizenkét férfu tervelni képes az apahidi kastélyban.

(Folytatjuk.)

KIRÁNDULÁS BRUSZÁBA,

írta **Orban Balázsnál.**

(Folytatás.)

Azon öreget, ki nagy Hunyadink csatájról regéle, (melyre a Kőlöny szerkesztősége figyelmeztete) hiába keresem, midőn utána kérdezősködtem, a szomszéd temetőben gyalmatlak, és en elmenek oda, és leülök, és elmerengtem, s gondolkodtam, s nem tudám, hogy mi volt az, mi ez elhagyatott, és senkitől nem ösmert mobleptre sirhoz vonza, mi vala az, mi szivemet elnyomá, mi szemeimbe könyket csala, te valál az ob, ki itt az öreg lantos felébett hamval felett eszembe jutál, te valál imádott s rég nem látott hon, ki emlékem előtt feltöltek, te valál fajdalmadban és édes honvágy, ki könnyeket loptál ki szemeimbő, hisz ez öreg be rólad regél, a te hős, a te szabad, a te nagy koród dallamait hallatá itt, e nagyszerü temetset ölében, hisz az én szivem megértő néma sirod örének — a kipirusok árnyain rejtőzott gerlének — nyögdecselő panaszát; vén lantos, ki szivedben a szépeit bolygál a világon, ki kegyelemből egy idegen ellemete, hogy hullatat a kutyák ne hurczolják szét, im eljöve egy idegen messze tájról, s temetőbre a részvét, az szeretet s a szabadság dallamait hallatá szivedben, melyet egy hontalan a honvágy keserü czéke könnyeivel öntöze, hogy e könnyekből fakadjon hantodon sirvirág.

Innen délre van a Gesztenye erdő, egy igen látogatott hely, itt buzog fel a hires Nákaforrás, melyet szultán Emir (Király turbéjének leirásában beszélném) boltjának erőtinta által fakasztott.

Innen a lassé alább van a győző havasa (Gházidagh) alatt, — mely nevét onnan vette, hogy szultán Orkhán innen intézte Brusza ostromát, — Tefterics, egy szép kinézéssel biró természetes gesztenye park.

Még igen szep és kedvencz sóta-helya Gödere (égi völgy) ez egy az Olymp hegyei közül kitörető havasi folyócska által ásatott szük völgy; a szülj patakocska tobb zuhatagokat képpezve, lobbszór ötünös s sőre eléjöve kaszárkodik végig ezen szük sziklás volgyecskén; partjain egy temető kipruszai alatt van a Jildisz árok (csillag kávéház), egy igen látogatott hely, s felette az Olymp szálatra fektetve Uluhan kioszk, a szultánnak gyönyörü kinézést nyujtó mulató pavillonja.

A bruszai meleg források a várostól északra a Kalabak dagh (az Olymp első lépcőzetén keleti lánczolata) alatt buzognak fel 200—430 láb magasságra a tenger felett. Az első csoportozatban 5 ferdő van, melyek számos kupjaikkal igen festőileg nézvei ki a távolból; legfelül van a kétkukurki (badóskövecs) a nagy és kis Kükürkü; az elsőnek épülete igen szép dameáénja (vetkező szoba), igen nagy és tágas, melette van közvetlen a kis Kükürkü, melynek udvarán egy nagy kiterjedésü vendégépület van, hol a ferdői vendegek (jó drágán) szállást fogadhatnak.

Ezen két ferdő forrása ugyanaz, s a két ferdő közöt buzog fel oly nagy mennyiségben, hogy egy óra alatt 53 kilogramme vizet ád; melegsége 30—50 fok; alkatrészei:

10,000 gramme vizben:	
Konyha só	0,453.
Kénkő szénsavanyos mész	1,880.
Kénsavas mész	2,375.
Keserü só	1,320.
Kén hydrogen	3,321.
Szénsavanyos	1,320.

A kükürkü forrásai a görögök különös tisztelelnek tartják, s ezen vizszer ezen ferdőszállára látogatják meg, ekkor a vallásbol kereskedési szó görög papok kihordjákx sok izlésteien szent képet, s a hivők fülleréit kicsajlák zörgő pereslyeikkel.

A traditio azt mondja, hogy szent Patrikot egy római procunsul ezen buzgó forrásba dobatta, s ezen vértanu halatát unneplik a forrásnál. Egy kevéssel alább van a nagyszerü Jenikö (Uj tó) s a Brusza legnagyobbszerü ferdője, melyet nagy Szolimán (ki itt köszvénybol gyógyult ki) rendeletébol Busztem pasha fövezér épitett sajat költségén.

Ezen ferdő dsamekianja (vetkező terme) nagyszerü két gyönyörü kuppal koronázott nagy hosszu terem, közepén egy nyolczszögü márvány tőcskával, melynek közepén egy tulipánt alakuu medencezőbol e szöveu czsorg folyócskának szünet nélkül az Olymp kristály nedve, korál mindenütt nyugágyak.

Innen egy nagy kup által fedett szulakliknek meg az ember, mely a ferdő eltterme nevét— mely annyit tesz hogy vérpiros, — arról veszi, hogy itt szokták a betegek magokat vérszipszátani s kúpelyezteni. — Az egész fejér márványnyal van kipadolva, közepén egy igen szép kuttal.

(Folytatjuk.)

Digitized by Szegedi Egyetemi Könyvtár

tatlan szolgáli Bolyer szerzőnek gyülkoltát a rabolták ki, az ellenőrk felállitott vád szerint; 11 az ellopott rabló kódot a dobrjobban van, s azok közül egyik már tőbször nyilvánitotta, hogy ők ölték meg és rabolták ki rakosdi százados Czintait szeptemb. 15-én, nem mint irva volt 22-én, s azután hogy megölték és kirabolták, többé rekesztve oszlottak, egy része ment a temesi Bánságba, más része a Bánságtól közelebb falukba Bistyara a honnét jöttek volt. A rablók számát mint legelőbb irtam, 35-re teszik mostis.

Kőzelebről Borbrekehegyrokonomat látogatam meg s ott megtudtam, hogy t. cz. Sz. I. ur, a borberki szegényoszai magyarnyakat hirlapot, a „Hirmondót" járatja. Kicsi áldozat, de discéretet érdemlő, mert a folvilágosultságra nézve nagy hatással biró, s én lelkemből örvendek, hogy vagynak olyan nemesleikü emberek, kik a szegényosrsu magyarokon, kiknek most legmostohabb sarunk van, segitni kivánnak. Hány gazdag s jóálásu ember van, a ki ó maga sem jártat hirlapot, pedig ha tudná hogy a hirlap nem időveszteględ mint ő hiszi, hanem a folvilágosultság s a haladás egyik legnevezetesebb fáklyája. Kinek mince mára mihunt az ujságokat megszerzni, szinlelni sem járni, olvasott mivelt kórökben megjelenni s a világ nevezetességeit szemeivel látni s hallani, ha még egy hirlapot sem olvas, ugy elmarad a világtól, hogy mindjárán ha megfordul olvasott mivelt kórokban, nevetségt vagy szánalmat kényszerül. Hazafiui szerelő kötelessége minden jó hazafinak az irodalmat, de mindenesetre a magyar irodalmat pártolni, s igyekezni hogy a szegényosrsu magyarok is folvilágosult emberek legyenek, hogy a hazának, s nemzetüségnek elháladást törekvik legyenek előségieni. A magyarnemzet s a magyarhazai javaira s folvirulásra ne sajnáljanak gazdagok, s tikig egy pár forintot nélkülözhettek, egy hirlapot a szegényosrsu magyaroknak is juttatni, s legyen munkás minden folvilágosult ember, hogy alakuljanak olvasó társaságok, a honva szegény ifjaknak a bémbergi Kerítőintézetben meg vétetik, az adó nem fizethetésétől, a Szászvárosra vitt marhák árverezettése, a mult szobban is egy csomót adtak el.

r. I.

Ujdonságok.

— A big primás Scitovszky ő fmga jubileumát Esztergomban nagy fényivel ünepélk meg, miről a magyar hivatalos lap többek közt igy ir:

Jelenésünket Albrecht Főherczeg Főkormányzó Ur ő császári Fenségе mint Császár ő Felsége képviselőjének megerkeztével kezdik. 5-én, minután déli 10 órakor a papság testülettjeg ő eminenczizájnak hódolatát és szerencsekívánatait megivié s aztán a hatóságok és a vidékiek tiszteletzék: delesti 4 órakor a vendégek és nép résztát Ő Eminentiája palotájában, resztat az előtti téren összereglett, mig a hidfőtól kezdve egy oldali Eszterga-ig terjedő mintegy hulyegésének képviselői sapát zászlók alatt egyfelől, egy vadász század másikt szemben felé sorfalakat képeztek, a tanulóifjaság pedig tanárjával egyuti a Dunaparira kivonult; a hid végiglen fel volt zászlózva, a baldinai oriás hajóágyú lengtek, az ős várfokon pedig egy nagyszerű folzászlózott árbonc pompázott, és az órseki lak bármelyikén az ősen ház lobogókkal ékesedett. Szinte ó óra volt, mikor az ószes harangok zugása — e tisztelet az Apostoli Fejedelmet és képviselőt, a hazaiakban oly szeretett szerint megtiszteni, mint ő maga tenné az eltolvajolt primást huszárok és az ősves csendőrök tiszteletjési kezt Ő császári királyi Fensége díszes kíséretével megérkezett a primási kis palotába szállván, nyomban Ő Eminentiája és a egyházmegye fő és alpapsága illő, majd az országnagyok, katonaság, tisztviselők és polgárság által hódolatteljesen üdvözöltetett.

Fél tizre behurangoztak, a mikorra, fogat fogatot érvén, a templom mellett egy sor, 100 volta vagy, kalocsai és bajmocsai (a görög) órseket, ott 16 honi megyés püspök (köztük 3 egyesült görög), ott az erdélyi és bukureszti püspökök, a Benczék főapátja, a premontrékek és zircziek prelátusai, minden szerczet főnöke, számos hazai kanonok kuldöttje, sok apát és prépost, esperes, plébános, szerczetes, tanár és mindenféle papság, a szemináriumi ifjaság és főnemesek inrika sokaságu csoportja, ékes nemzeti öltönyökben, kőztük Apponyiak, Károlyiak, Zichyek, Pálffyak, Esztérházyak, Szécsen és Szécsenyiek, Viczay, Szapáry, Karácsonyi, Wenckheim, Valdstein, Czirák, Nádasdy, Forgách és más ősi nevű őscsalád jeles ivadéka; ott volt a magas miniszteriumból groff Thun cultus és oktatásügyi miniszter uj; ott volt a cs. k. főkormány és helytartóság képviselője; ott volt a tudományos magyar egyetem igazgatója a nógy kar dékánjával; ott voltak a Magyar tudom. Akadémiának és Szent-István-Társaságunk szép számú képviselői; szép sora a díszes katonai rendnek; ott volt több megye főnöke, több város — jelesen Pest, Buda, Komárom, N.-Szombat, Pozson, Esztergom, Selmecz — küldöttége; ott az ajtatos népnek rengeteg sokasága. Es mégcsoda! a mely a Duna a város haranglji, és messzünnen folhallatszott a nép ünnepi szivzenéje s szernyi éljene, mert ő Eminentiája karvezetőjével (manuductor) a bécsi bibornok-érseknek ő fogadta hintón közelébel. Estére fel szakadt az ős ősi szép groff Forgács Agosten esztergomi kanonok, délczeg és gazdagon diszlett paripán elővivén az apostoli kereszt.

A főpapok által a basilika kapujában szentelt vizzel fogadtatván, azonnal a Seyler Károly jeles karnagy által 4 hangra szerczelt hymnus énekeltetett, s mi Basilica kapolnájába léptünk, hol a két bibornok miseöltönyéi fölvette volt.

Erre az egész papság a basilika ajtajához ment, — mig ő ellett két sorban és két zászló alatt a nagy-szombati órseki concictus nevezetes nemzeti öltönyii (bek, czinti szinű) ifjai tiszteletgek, s alant a katonaság sorai valának, — a Fejedelem főnséges képviselőjét, ki szintén díszes hatfogatu hintóban közeledett, szentelt vizzel üdvözlendő.

Főberczeg úr Ő cs. Fensége jobbra a menyczet alatt disztrónusán foglalt helyet, baljón adtisuvál. Szemközt voltak a pontificans stallumai, közepett a manuductor emelvénye, ki körül a nyilvés ős viszi püspökök tisztelegtek; a stallumok jobbján a órseket kőlönülőhelyei valának; az oltárral szemközt a megyés püspökök valának infulákban saját szerzőpajtikai; és a szentély padjaiban sorakoztak a fővendégek, mig a basilika rotundája eléjén az alpapság és körüle a tömérdek nép. Mindez oly nagyszerű s magasztos látványt nyujtott, milyet az élethen ritkán, igen ritkán lehet látni.

Folhangzott a „Te Deum laudamus" s az ajtatos lelkek ezrei főpapjokkal egyuti forró hálát adtak a Magasságbelinek, hogy sz. István bölcsőjében annak szent intézményes az esztergomi főpapi szék eredeti valóságában az jöttszemben fonn áll, s annak fényes, jelentőségе a mai ritka ünnepélykel oly jelesen emelltetik, szilárditatlik! — Es a zene és ágyuk szava ószhangzásba fonnen emelkedett a magasba. Az egész ünnepély a legszebb rendben, legépultebb lelkesedéssel és legmélóbb fenynyel szerczesszen ment végbe, a rendszivü fenyt kiszolgálva együtt; mely az egyházi ünnepély után következett. E részben mint legmagasztosb mozzanatot emelték ki azon áldomást, melyet Albrecht Főherczeg Főkormányzó Ur Ő császári Fensége mint Császár ő Felsége képviselője magyar nyelven mondani méltóztatott, s mely az összes jelenvoltakat magas lelkesultségre ragadá. Ő cs. Fensége áldomása'gy hangzott: „Ő császári királyi Apostoli Felsége nevében és parancsára Eminenciási ősven éves papi működésének napjával legősziintébb szerencsekívánatokat hozok. Legkegyelmesebb Urunk nevében, — valamint a jelenlevők érzelmeit kifejezve — szivem „mélyéből mondom: Isten éltesse Eminentiádat még sokáig."

— Négy magyar magnás, Józsika, Majláth, Deszelyi és Geschenig egy emlékirat szerkesztésére, s a magyar miniszterünnek be is nyujtották volna hazájok állása és ehjtásairól. Ily jelenti a „D. Allgemeine Ztg., a mely azon helyzetben van, hogy az emlékirat kivonatát is közölheti. A négy magnás, a kik az ő cs. és k. szavaly pártholz tartalmaz, kivételesen fölkérték ki nézetuket: a Magyar királyság constitutiójának és municipális szervezetének visszaállitása. A magyar birodalom régi törvényes önállóságának kinyilatkoztatása. Visszaállitása a magyar udvari cancellriának, egy udvari cancellárral, a kinek helye és szavazata legyen a birodalmi tanácsban, s a magyarság önállósága. A magyar nyelvnek mint ügyleti és tannyelvnek megállapitása. Ezen rendszabályok a nevezett négy ur véleménye szerint, mig ez országgyűlés egybehivása előtt élethelyetesitnek, a mikor majd a birodalmi ügyeinek szabályozása lesznek, mely tanácskozásait tartaná. A memorandum e szavakkal végződik: a következés meg fogja mutatni, hogy a constitutionalis federativ, a pragmatica sancto értelmében és szabálya szerint helyreállitandó kötelék felcitolt erőt és hem nagyobb jóltelet biztosit, mint a franczia jakobinusok által felalitott centralisatio, a mely most ott tók gyanánt sulyosul a királygyilkosok unokáira." Ezen hirre nézve, melyet már hazai nemet ujku lapjaink is hoztak, a Pesti N. következőleg nyilatkozik:

Tudvalevőleg ő cs. k. Fensége ezen epés czikkekre, melyek mélyek becsi lapokban a magyar dolgokról, az állami ügynevezett „ő conservativ" párt kivanatairól stb megjelentek. Reszukról felesleges nek tartunk e részben minden polemikat. Nem reszünk azonban az ő cs. k. Fensége megérdeklésére, a mely most ott tók gyanánt sulyosul a királygyilkosok unokáira." Ezen hirre nézve, melyet már hazai nemet ujku lapjaink is hoztak, a Pesti N. következőleg nyilatkozik:

Tudvalevőleg ő cs. k. Fensége ezen epés czikkekre, melyek mélyek becsi lapokban a magyar dolgokról, az állami ügynevezett „ő conservativ" párt kivanatairól stb megjelentek. Reszukról felesleges nek tartunk e részben minden polemikat. Nem reszünk azonban az ő cs. k. Fensége megérdeklésére, a mely most ott tók gyanánt sulyosul a királygyilkosok unokáira. Ezen hirre nézve, melyet már hazai nemet ujku lapjaink is hoztak, a Pesti N. következőleg nyilatkozik:

Tudvalevőleg ő cs. k. Fensége ezen hirek felelnek azon czikkekre, melyek mélyek becsi lapokban a magyar dolgokról, az állami ügynevezett „ő conservativ" párt kivanatairól stb megjelentek. Reszukról felesleges nek tartunk e részben minden polemikat. Nem reszünk azonban az ő cs. k. Fensége megérdeklésére, a mely most ott tók gyanánt sulyosul a királygyilkosok unokáira."

brett kabinetnek kifogása lenne, azon választ nyerte, hogy a be nem avatkozásra nézve formaszerű biztosíték kivantatnék nemcsak Franczia ország, de Ausztria részéről is, továbbá az olaszok szemet akarata is kellő tekintetbe vennédő. Párisban e két követelés igen nyájasan lőn fogadva azon megjegyzéssel, miszerint Ausztriától a fentebbi biztosítékot kívánni a congressus dolga lenne, s ha a franczia császári levél némely pontja összo nem hangzanék is az olaszok kívánatival; ez nem oly nagy baj, mert ezen eltérés nem azon pontokat illetheti, miket a császár már is megállapítotfuknak nyilvánit (minő Lombardia átengedése, Velencze jövőbeli helyzete stb.) Ezeket a császár „kivénja," mert a villafrancai eléjövő elemek értelmében kívánnia kelt, de azért ez nem gátolja azon hatalmakat, kikket kezei a villafrankai egyezkedés által nincsenek lekötve, mésivagy meg az ellenkezőt is kívánni, a congressuson állván aztán, e kívánalmak valamelyikét elfogadni. Ezen folvilágosítások után Anglia nem tett további kifogást hanem a congressus elfogadására késznek nyilatkozott. E nyilatkozat most Walewski gróf és Metternich hg közti értekezésre adott alkalmat; a herczeg ez értekezésekel illetőleg Bécsbe tett jelentést, s most onnan várja a további utasitást, melynek megérkezte után — addig a zürichi béke is alá leend irva — a congressus egyhelyételeésre komoly hézszüléstek fognak tétetni. A congressus ugye most kijelentéje a bécsi kabinet kezében van, tőle fugg annak eldöntése, vajon haladó-e a napoleoni levél alapján congressusi tanácskozmányban részt venni.

— Turin, nov. 1. Napoleon császár levelére a király néhány szivelyes szóval válaszolt; de sajátkezu iratához kormányának egy emlékirata van csatolva, melyben a Franczia ország által kitűzött feltételek kivihetlensége mutogattatik. Egyébiránt a lapok általánosan azon nézetet fejezik ki, hogy a császár levele a helyzeten mitsem változtat. Garibaldina Turinban élte s a királyiyati értekezdtte igen különböző commentárokra adott alkalmat. Egy verso szerint, melyet a „Times"-nek egy párisi levélzője közöl, Garibaldi kijelentette volna a kirlynek, hogy Olaszország el van árulva, s hogy ő maga fog a forradalom élére állani: Victor Emanuel erre azt válaszolta volna, mikép ha reménye ellenére, a tábornok ezen képtelen esztelenségel követné el, Piemontnak nem maradna más választása, mint öt ebben erőszakosan meggátolni. Ezen előadásnal oszhangzik az, mit az „Indép. belge"-nak irnak Turinból. E szerint Garibaldi tábornok küldöte volna Garibaldit Turinba, folvilágosítás-kérés végett, mitán a piemonti kormánynak egy, Romagna függetlenségének ügyére nézve magyen elesügcszöld levelet vetne. A király minden himezés nélkul kijelentette volna az olasz liga főparancsnoka küldöttjének, hogy ő a legutók ügyét elvesztetnek tartja, s hogy Piemont, a villafrancai s zürichi szerződések által meg levén kötve, tökéletesen gátolva van a Közép-olaszországbai beavatkozásban. Még azt is hozzátette volna, mikép a romagnaiakban s a Fanti parancsnoksága alatti seregnek szabadságukban áll, teleszesik szerint cselekedni, de a piemonti kormány föltétlenül visszautasitja az a iránti felelősséget, a mikez ők netalán kezdhetnének. Ezen versio támogatásra az „Indép." levelezője azon tényt is fölhozza, miszerint Rora s Migliorati marquis ama kel hivatalnaj, kik még eddig a legatiókban maradtak, visszahivattak. Garibaldi egyebiránt ma elutazott, miután hotelében előbb egy fényes ovatiót fogadott. Utjáról a „Corr. mercantile" szól: „Akármit mondjanak a táborok utjáról s a királyiyati értekezésről, a valónak legmegfelelőbb az latszik lenni, hogy a táborok az értekezlet kimenete alatt tőléletesen ki van elégítve. Meghivatása nem csak a kormánynak, hanem különösen a királynak a közép-olasz ügyek felöli gondoskodást mutatja. Nem azt mutatja, hogy éretlen vagy meresz határozatok hozattak, mint az „Unione" állítja, hanem hogy a mi állumunk s Közép olaszország közt szoros egyaltenszég létezik.

Florencz, okt. 29. A forradalmi kormány által kiállitott ugynevezett toskai hadosztály Fanti parancsnoksága alá helyeztetet. Garibaldi, ki már Romagnaba visszatért, Riminibe utc fol fohadiszállásat.

— Kassel, nov. A valaszt fejezdelem megfogadó a második kamarán azon Hardenak elfogadási, melyben az 1831-ki alkotmány helyreállítása kéretik. Holnap a második kamra e tárgyban tovabbi határozat hozand, s gyan thatólag a szövetségügyiséhez intézendő közlést indítványozand.

— Ujabbak. Még semmi békekötés Zürichben, e helyett pedig középolaszországi kormányszág — ez rövid szavakban a jelen helyzet. A diplomatik ugyan, mint hirlik, már kezökben tartják az irótollat, s némelyek szerint már testtöbe s mártatik, de elég, hogy az utárás meg valami okból nem eshetett meg — s aligha csupán „formalitások" forognak fenn, a dolognak mégis valami bökkenőjének kell lenni. S hallani is valóban, hogy Piemont vonakodnak a Franczia országgal kötendő szerződést aláirni, hacsak föl nem vétetnek abba mindazon fenntartások, miket Victor Emanuel Közép-Olaszországot illelőleg tesz. Igaz-e, nem-e, de ugy hiszik, s hihető is azon végtelen hazás halogatás után, mit a zürichi bekemű szenved.

Mig egyfelől a diplomatia keveset vagy éppen semmit se hajt végre: a közép-olaszhoni mozgó part feltartóztatlanul halad elő egyszer megkezdett utján, s a holt jegyzőkönyvek helyett élő tényeket akhat. A közép-olaszországi kormányzóság eszméje, Napoleon császár levele daczára is, egyszerre erélyesebben lép előtérbe. A pármai és bologni nemzetgyűlések november. 7-én Carignan hget Közép-Olaszország regensévé kiáltották ki, s nincs arról kétség, hogy Toskána s Modenában is hasonló fog történni. Aligha mindez a turini kabinet előleges beleegyezése nélkul megy végbe. S ha Napoleon császár a jelen állapot elsőkedeteit nem akadályozta, sőt még javalta, nem igen lehet a következmények ellen is kifogása.

Garibaldi mint irják, azon nyilatkozattal vált el a szárd királytól, hogy Közép-Olaszország függetlenségét mindvégig védelmezni fogja. Hazatérvén Garibaldi, egyszersmind a visszalépő Mezzacapo helyett a közép-olasz ügy fölötti főparancsnokságot vette át. Tehát katonaiag az ő kezében van kőzpontosítva a hatalom, politikailag a Carignan herczegében akarják központosítani, és igy ezentul e két férfitól függne Közép-Olaszország sorsa.

Nápoly legujabb tudósitások szerint a nápolyi sereg az Abruzzókban téli szállásokat foglalt el. Sziczilia nyugodtabb. Itt ugy mint az egész birodalomban nagyszerű nyilvános munkálatok kezdettek. Az amnestia, legalább elvben, el van határozva.

Urbérkárpótlási tőke-utalványozás.

A n. szebeni főtörvényszéknél Donáth Czeczilia, Kolozsinó és gyermekeinek levesdi, vecserdi b. u. 143 f. t. 89 ft kh. utalv. A kőv. bead. dec. 15. Tn. febr. 15.

Ugyanott a mártonteleki a. b. egyházközségnek mártonteleki b. u. 980 f. t. 564 f. kh. utalv. utalv. Ejtv. nov. 30. T. n. marczius 2.

A kolozsvári mélnél belv. hitv. püspökségnek magyarfráti b. a. 1153 f. t. 343 f. kh. utalv. A kőv. bead. dec. 31. Tn. marcz. 4.

A dézsi mélnél az ev. ref. püspökségnek nagy-fentősi, nagy-körivélyesi b. u. 13,674 f. t. 42 f. kh. utalv. A kőv. bead. dec. 23. Tn. febr. 23.

A m. vásárhelyi mélnél Ujfalvi Sámuel és Ádámnak szász-magyarosi b. u. 1998 f. t. 22 f. kh. utalv. A kőv. bead. dec. 20. T. n. febr. 20.

Becsi börze. Nov. 9-dn: Nemzeti kölcsön 77.77. pfb. — Metalliques 5 pcentes 72. — Ujabb papirok: magyar 72.50. erdélyi 70. Bankrészvény 897.—Korona 17. Cs. k. arany 5.90. Ezüst 23.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETESEK.

HIVATALOS.

(787) (1—3)

HIRDETMÉNY.

A m. helytartósागnak folyó év junius 9-kén 13026 sz. alatt kelt rendelete szerént, a magas kereskedelmi miniszterium egyetértőleg a magyar bel- és pénzügyi miniszteriumnal folyó 1859 ik év május 24-dn 40087 szám alatt, Dé's városa hi vám tarifának szabályozását következőleg határozta el:

hogy egy igavonó marháért	3 kr osztrák becsben.
egy nehéz hajtómarháért	2 „ „ „
egy könnyű hajtómarha ért	1 „ „ „

az álladalmi vámok szabadalmai tekintelbe vétele, és a dézsi lakosok marhái vámmentesége meghagyása mellett. mint vámilletek fizettessék.

A mi azon hozzáadassal tétetik közhirré, hogy ezen ujtarifa folyó 1859-dik év november 1-ikő érvénybe lép, és hogy ezen időtől fogva, valamint az eddigi személyváu elitöröltetik, ugy az 1853 dik év julius 12-ről (orsz. törv. lap 1-ső rész 83 szám) kelt miniszterialis rendelménynek 2-dik §. beli határozata a Dézs városi hidvámot illelőleg érvénytelenné tétetik.

A cs. k. járási hivataltól Dézs nov. 1-én 1859.

(786) (2—3)
Sz. 7498.—1859

Árverési hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. várossnak a bécsi cs. k. alkerületben, Korod nevű helységben levő curialis telke és fogadója az ahoz tartozó szántó és laszáló földekkel és curialistakkal együtt a jövő 1860-ik évi aprilis 1-ső napjától számitandó két egymás után következő évekre a f. évi december 15-dik napján a vároa hiznál tartandó árverezés utján hasznoltérbe adatik. a hozzá szólani kívánok kötelesek a feklálitási ár 10% bánatpénzt készpénzben letenni, — az árverési feltételek eléggelesen is megtekinthetők, a város gazdasági hivatalnál. — Kolozsvárt, nov. 11-én. 1859.

NEM HIVATALOS.

(760) (4—6)

Felszólítás.

A kolozsvári gőz-malom tula donosa tudatja minden földbirtokos urral, hogy kinek eladó megtakaritott szép tisztabőzjája van, azt Kolozsvára szállítva a jövő aratásig elfogadja, s fizeti a buzának nagy vékáját, annak jósága és tisztaságához képest, négy váltó forintktól, öt forintig.—Előre békildott mutra mellett nagyobb mennyiséget lehet elalkunni. — A búza ára készpénzzel fizetődik.

(780) (3—3)

Hirdetés.

☞ A földesurak dézmakárpótlásik kipuhatolására, bejelentésére és további végleges tárgyalására kisebb tőkék után 2, és nagyobb tőkék után 1% utólagos díjnokolás mellett ajánlja magát az alólirt kereskedő ház.

Ennélfogva a földes — ügyvéd — vagy fe hatalmazott urak, csak a jogositot és a helyben nevét szíveskedjenek közölni az al lb irt, törvényesitendő hatalmazás békildése mellett, és alig pár nap alatt a munkálat szakértőleg készülten beádva leend.

Minthogy a meglévántatott erők és anyag beszerzésében nem fukarkodtunk, remélünk tömeges megbizásokat.

NURIDSAN testvérek,
N. Szebenben.

☞ A felhatalmazás szól:

Alébbirt sajat és örökösein nevében felhatalmazon Nuridsán testvér urakat, az erdélyországi dézma kárpótlási jogaimat a feltöltheremtesiési ügy lángzatlésnál, az alt-1 utalvánnyal ezt tőkéket az illető földtehermentesitési pénztárnál felvenni és az én nevemben érvényesen nyugtatványozni, egy szóval mindent a mi a fennebbi tárgyaláshoz kivántatik, kivétel nélkül véghez vi nni vagy elnézni.

Kelt 18 N. N.

(781) (2—3)

RITTER TRAUCOTT

GYÓGYSZERTÁRÁBAN

belső-monostortezában Kolozsvárt, Fejérvárt a várban levő gyógyszertárban, Szebenben Müller Károly gyógyszertárban

kapható:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR

Dr. Gölitzi Bécsben, (Stephansplatz 808 és 870. szám.)

Nem orvosság, és mégis az emésztés, vértisztítás, a testnek táplálása és erősítésére nézve kitűnő hatásában még eddanig el nem ért szer. Mert az nemcsak ösvzer a betegségek ellen, hanem inkább gyógyszer sok betegségekre nézve u. m. emészt'si gyengeség, gyomorhéj, máj és lép tolulása, aranyér. üdült meggyökeresett köszvény, rák, görvény, sápadtság, taggyengeség, üdült bőrkiütés, hűgykő stb.

Bővebben olvasható a mindegyik skatuljában levő nyomtatványból. Ára egy skatuljának 1 ft 26 kr uj pénzben. — Egy kisebbnek 84 kr uj pénzben.

(782) (1—12)

Az általánosan kelelt s orvosilag siker rel elismert

Steier finedv

nell betegeknek.

Mindig friss minőségben kapható: Kolozsvárt: Kozák Eduárd, Szebenben: Zöhner J. F. Brassóban: Hoffman J., Segesvárt: Misselbacher G. W., Besztercén: Kolp Fr. és társa, Marosvásárhelyt: Fogarasi D., Pécsen: Szatmári P. uraknál

Egy tüvg ára 50 kr ezüstben, vagy 87 kr uj pénzben.

(774) (3—3)

A györgyfalvi Cserei-féle részjószág, mely áll 89 hold 790° sz nöföldből, 62 hold 598° kaszálóból, 126 hold 1408° erdőből, 3 hol 1220° termék-tlen helyből, ugy szintén belső-telek, udvarház és fogadóból, és a melyhez tartozik a kolozsvári határon 10 hold szántó, örök áron eladó. — Értekezhetnő ügyvéd Grosz Ferdinánnál Kolozsvárt.

(784) (2—3)

BURESCH JÓZSEF. cs k. nyilvános jegyző a kolozsvári kerületben, Erdélyben 1-ső, November 1-sőjén Tordán a com. cath. egyháziszék piaczi házával emeletében megnyitotta jegyzői irodáját (notariats-kanzlei), mit is közhirré tesz.

(771) (3—3)

Dióban, a fejérvári kerületben, Tövistől felörányira egy terjedelmes szántókhol, kaszálókhol és szőlőkhöl álló, és malommal s korcsoma jog gal ellatott részjószág az 1860-ik év Sz.-György napi tól kezdve 6 évre hasznoh rbe kiadandó — Tudakozódhatni iránta N.-Enyeden, ozvegy Zsek Domokosnénál vagy Tövissen ügyvéd Arkosy Lajosnál —

(772) (3—3)

Birtokeladás.

Maros-Bogáthon a záhi járásban egy 76½ véka szántó, 146 véka kaszáló, 11 véka erdő és 2 véka nádosból álló birtok — belső telek nélkül — szabad kézből eladó. Értekezhetni e felől bérmentes levelek által alólirtal.

Maros-Ludas, okt 23-án, 1859.

Hantz Pál.

(173) (3—3)

Hirdetés.

A dicső szent-mártoni cs. k. járásban fekvő Bernárdi nevű helységben, egy, minden gazdasági épületekkel, s jó lakóházakkal ellátott belsőtelek, hozzá tartozó külső szántókkal, kaszálokkal, 70 hold jókarban levő darab szőlővel és erdő részszel eladó örök áron.—Értekezhetni Szász-Veszősen Bedóházi János urnál és Kolozsvárt országos ügyvéd Csulak Dánielnél, t vár 230 sz.

(788) (1—3)

Alólirt folvallal

"tized-kárpótlási bejelentések"

elkészítésti illő áron.

Értekezhetni akár személyesen, akár bérmentett levél által.

Lakása van Kolozsvárt kőtő szénutczában 48-dik ház szám alatt.

NAGY MIHÁLY.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutcza 74. sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Fondul pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.